

Handläggare
Ariane Andersson
Telefon: 08-508 25 031

Till
Socialnämnd

Redovisning av insatser för EU- medborgare i Stockholm vintern 2012/2013

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar följande.

1. Socialnämnden beviljar Convictus Bryggan Hjorthagen 490 000 kronor i bidrag för helgöppen verksamhet under perioden 2013-07-01-2013-12-31.
2. Socialnämnden beviljar Frälsningsarmén 200 000 kronor i bidrag för projektet ”Akutboende för EU-medborgare” för perioden 2013-05-06 – 2013-10-27.
3. Socialnämnden godkänner redovisningen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Inför vintern 2012/2013 beslutade socialnämnden om ett antal tillfälliga åtgärder inriktade på gruppen EU- och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land, som besöker dagverksamheter för hemlösa. Beslutet omfattade bidrag till de ideellt drivna verksamheterna Crossroads och Vinternatt samt en förstärkning av socialförvaltningens uppsökarenhet. Under perioden uppskattas det ha varit över 2 000 EU- och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning

i annat EU-land som har varit i kontakt med verksamheter som helt eller delvis är finansierade av socialnämnden. Vinterns insatser har inneburit att personer som har sökt kontakt med socialtjänsten, och som inte har ordnat boende och därmed riskerar att sova ute i kylan, har fått nattlogi. Totalt är det cirka 700 utländska medborgare som under perioden november till och med april har fått nattlogi finansierat av socialnämnden. Månadskostnaden för insatserna beräknas till cirka 1 miljon kronor, exklusive förvaltningens personalkostnader. Boendekostnad per person har varierat mellan 545 och 72 500 kronor per person. Projekt Vinternatt har gett flera erfarenheter som är viktiga att ta tillvara inför ett eventuellt nytt genomförande av insatsen, exempelvis vad gäller att definiera mål, målgrupp och insats. Förvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar att bevilja Frälsningsarmén ett bidrag om 200 000 kronor under sommaren för att vidareutveckla arbetsmetoderna till målgruppen i syfte att minska antalet som är i behov av tillfälligt boende. Förvaltningen föreslår även att Convictus beviljas ett extra bidrag om 490 000 kronor för helgöppen verksamhet fortsatt under år 2013.

Bakgrund

Hösten 2012 beslutade socialnämnden (SoN) om en särskild satsning på fattiga EU-medborgare i Stockholm. I denna satsning ingick bidrag till den ideellt drivna dagverksamheten Crossroads och bidrag till det ideellt drivna natthärbärget Vinternatt samt en förstärkning av socialförvaltningens Uppsökarenhet och genomförandet av informationsinsatser.

Vid beslutet fick socialförvaltningen även i uppdrag att utreda hur olika myndigheters insatser kan samordnas för EU-medborgare och tredjelandsmedborgare som vistas tillfälligt i staden och som besöker dagverksamheter för hemlösa samt att ytterligare klargöra följderna av svensk lagstiftning. I uppdraget ingick även att klargöra arbetsrutiner i relation till berörda myndigheters uppdrag, såsom Migrationsverket, Polisen, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Skatteverket.

I detta ärende redovisar förvaltningen det arbete som har genomförts under perioden november 2012 till och med april 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Samråd har skett med socialtjänstavdelningen.

Redovisning

Uppehållsrätten och rätten till ekonomiskt bistånd

Förvaltningen redogör i detta ärende för de olika insatser som har pågått under vintern 2012/2013. Målgruppen för insatserna är EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land¹.

Förvaltningen har i ett tidigare ärende redogjort för förutsättningarna för vistelse i landet för denna målgrupp och ansvarsfrågan (Insatser för fattiga EU-medborgare: dnr 3.2-0466/2012, SoN 2012-10-30). I korthet innebär uppehållsrätten att EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land har rätt att vistas i Sverige i upp till tre månader, under förutsättning att de har ett giltigt pass eller annan identitetshandling och att de inte "blir en orimlig belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem"². Det finns också vissa ordningskrav enligt utlänningslagen (försörja sig på ett ärligt sätt, inte störa allmän ordning och säkerhet, etc.). Om dessa krav inte uppfylls kan personen tvingas att lämna landet.

Tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land ska efter tre månaders vistelse ansöka om uppehållstillstånd från Migrationsverket, om de vill fortsätta vara kvar i landet. För EU-medborgare finns det däremot fortsatt uppehållsrätt efter tre månader under förutsättning att vissa krav är uppfyllda. För personer som inte arbetar eller aktivt söker arbete och samtidigt har en verklig möjlighet att få arbete, dvs. personer som enbart vistas i landet, gäller att de

---

¹ EU-länder ska bevilja tredjelandsmedborgare ställning som varaktigt bosatt efter fem års laglig och oavbruten bosättning, ett så kallat EG-uppehållstillstånd. För att beviljas ställning som varaktigt bosatt ska tredjelandsmedborgaren styrka att han eller hon för egen räkning och för sin familj (som han eller hon försörjer) förfogar över 1) stadig försörjning som är tillräcklig för att täcka behoven utan att behöva använda EU-landets socialförsäkringssystem, och 2) en sjukförsäkring.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier

ska ha tillräckliga resurser för att försörja sig själva och en gällande sjukförsäkring.

Stockholms socialtjänsts ansvar när det gäller icke-stockholmare är tydligt avgränsat. Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen utgår från en prövning såväl av huruvida den sökande har sin stadigvarande vistelse i Stockholm som av uppehållsrätten. Om dessa krav är uppfyllda sker en individuell bedömning av behovet där alla andra möjligheter ska vara uttömda för att bistånd ska kunna beviljas.

Även om ingen av dessa tre delar är uppfyllda har socialtjänsten ett kvarstående yttersta ansvar även för de som vistas tillfälligt i staden oavsett om de har uppehållsrätt (alternativt uppehållstillstånd) eller inte. Socialtjänsten ska göra en individuell nödprövning som kan innebära att bistånd beviljas i form av ett enstaka bidrag till mat, nattlogi och hemresa.

Uppsökarenhetens och Socialjourens kontakter med EU-medborgare

I budgeten för år 2013 förstärktes socialförvaltningens Uppsökarenhet med 3 miljoner kronor för så kallad inomeuropeisk hemlöshet. Även Socialjouren fick en förstärkning om 3 miljoner kronor, dock inte särskilt inriktad på en viss målgrupp.

Nedan redovisas Uppsökarenhetens och Socialjourens insatser under vintern 2012/2013. Personer ur målgruppen har även varit i kontakt med socialförvaltningens Enhet för hemlösa. I huvudsak hänvisas dessa personer till Socialjouren för en nödprövning. Ett 30-tal personer som har vistats länge i Stockholm eller i kranskommunerna har dock blivit utredda vid enheten. För huvuddelen har utredningen resulterat i avslag på ansökan.

Uppsökarenheten

Socialförvaltningens Uppsökarenhet arbetar stadsövergripande och ska vara ett komplement till det uppsökande arbete som stadsdelsnämnderna ansvarar för.

Under perioden november 2012 till och med april 2013 har Uppsökarenheten varit i kontakt med 198 personer i målgruppen. Av dessa är det 43 personer (21%) som har fått

ett utökat stöd. Detta har till exempel bestått i att länka till Socialjouren (28 personer) eller till vården (12 personer) eller att ge värmande klädesplagg och dylikt.

Huvuddelen av de 198 personer som Uppsökarenheten har haft kontakt med har haft rumänskt ursprung (144 personer eller 73%). Endast en mindre del kommer från tredjeland med varaktigt bosättning i annat EU-land (12 personer eller 6%). Majoriteten är män (125 personer eller 63%) och i åldern 30-49 år (110 personer eller 56%). Sociala problem, såsom missbruk och psykisk ohälsa samt fysisk ohälsa är ovanligt (22 personer eller 11%). Huvuddelen av de som Uppsökarenheten har kontakt med tigger och/eller bor i husvagnar, bilar, etc.

Uppsökarenheten har haft flest kontakter med EU-medborgare i Hjorthagen i Vinternatts verksamheter. Andra vanliga platser är Centralstationen, Götgatan, Kungsgatan, Skanstull och Stureplan. Uppsökarenheten besöker även olika boplatser. I slutet av april fanns 14 identifierade aktiva boplatser (husvagnsboende, bilar, etc.) i Stockholm. Det uppskattas bo totalt cirka 100 personer på dessa boplatser i Stockholm. Därutöver finns ytterligare boplatser i kranskommunerna där personerna från dessa ibland vistas i Stockholm under dagtid.

Uppsökarenheten har i genomsnitt 2,5 kontakter per dag och 14 kontakter per vecka med EU-medborgare (det kan innebära flera kontakter med samma person). Under jul- och nyårshelgen minskade antalet uppmärksammande EU-medborgare tämligen kraftigt. Enheten får orosanmälningar från allmänheten framförallt per telefon. Antalet anmälningar har varit tämligen konstant under perioden.

Socialjouren

Socialjouren, vid socialförvaltningen, ansvarar för myndighetsutövning och akuta sociala insatser utanför kontorstid. Hemlösa icke-stockholmare som söker akut bistånd utreds av Socialjouren.

Socialjouren har under perioden november 2012 till och med april 2013 beviljat bistånd till 415 individer i målgruppen. Sammanlagt har 374 hemresor och 103 loginätter beviljats. Loginätterna har beviljats på tillgängliga platser inom stadens reguljära bestånd för akutboende, inte inom Vinternatt. Därutöver har matpengar och övrigt bistånd beviljats

(exempelvis tandvård). Den totala kostnaden uppgår till 671 000 kronor, vilket motsvarar 1 600 kronor per person.

Antalet beviljade loginätter var som högst i februari (36 nätter). Antalet hemresor har ökat successivt under perioden med en markant ökning i april då 202 resor beviljades. Jämfört med i fjol innebär perioden november 2012 – april 2013 en kraftig ökning. Under november 2011 - april 2012 beviljades till samma målgrupp 22 hemresor och 8 personer beviljades nattlogi. Kostnaden uppgick till 63 000 kronor.

Huvuddelen av de som har fått bistånd beviljat är från Rumänien (374 personer eller 90%). Huvuddelen är män (306 personer eller 73%). Det har varit sex barn som har ingått i de som har sökt och beviljats bistånd. Utöver detta har Socialjouren fått fyra orosanmälningar om barn som får illa i målgruppen från allmänheten och Uppsökarenheten. Inga barn har dock påträffats när medarbetare från socialtjänsten har kommit till platsen där barn har setts tiggas.

Bidrag till ideellt drivna verksamheter

Vinternatt

Projektet Vinternatt har genomförts under perioden 2012-11-01-2013-04-30. Socialnämnden har gett ett bidrag till projektet om 3,9 miljoner kronor (motsvarar 80% av budgeten) samt har stått för lokalkostnad i en av verksamheterna. Frälsningsarmén har varit projektägare och Stockholms stadsmission har ingått i projektet. Socialförvaltningen har ingått i styrgruppen. Uppsökarenheten har också närvarat i verksamheten, samverkat om målgruppen och deltagit i arbetsgruppsmöten.

Vinternatt har utgått från två lokaler i Hjorthagen med totalt 44 platser. Antalet platser utökades med fyra i december. Projektet införde även rutinen att om det var mer än minus 12 grader kunde upp till fyra extra besökare erbjudas att sova på madrass en natt.

Verksamheten var öppen mellan 2100-0700 vardagar och 2100-0800 på helger. Det fanns dusch, tvättmöjlighet samt kvällsmat och frukost. Besökarna erbjöds att sova fem nätter i taget mot en avgift om 10 kronor per natt. När en plats blev ledig lottas den ut bland de som köade för en plats.

Under november-april har beläggningen varit 98 procent. De två nattboenden som har ingått i Vinternatt har oftast varit fullbelagda. Beläggningen och antalet som har hänvisats vidare har successivt ökat. Antalet som har hänvisats har i genomsnitt varit 10 personer. (I dessa ingår personer som har hänvisats mellan de båda boenden då det har funnits lediga platser vid det ena men inte det andra.) Efterfrågan på platser på Vinternatt har varierat över veckan och har minskat över helger och storhelger. Personer som inte har fått plats och samtidigt inte har något alternativt boende, har hänvisats att söka bistånd för detta hos Socialjouren. Det kan också nämnas att Stockholms stadsmission driver ett boende i Bällsta till samma målgrupp där dygnskostnaden är 70 kronor och som har haft lediga platser under perioder.

Under perioden november till och med april är det totalt 670 personer som har bott på Vinternatt. Huvuddelen av dessa är män (635 personer eller 95 %). Besöksgruppen har varierat över tid; inledningsvis var majoriteten av gästerna från Rumänien för att senare ersättas av tredjelandsmedborgare som vistats i Italien. Besöksgruppen uppges komma från 33 länder i hela världen. Uppgifterna bygger på det som besökarna har uppgett och utgår inte från någon kontroll av huruvida de har europeiskt pass eller av att tredjelandsmedborgarna har EG-uppehållstillstånd från annat EU-land. Huvuddelen har bott fem nätter eller mindre (406 personer eller 61%). Det är 109 personer (eller 16%) som har bott mer än 20 nätter. Dessa långboende gäster står för över hälften (63%) av boendenätterna. Som längst har någon bott 133 nätter. Enligt en deltagarenkät som besvarades av 63 personer är det 12 personer (eller 19%) som annars sover utomhus. Övriga sover hos vänner, på vandrarhem, i bil eller husvagn, inomhus på offentlig plats eller på annat sätt.

Beräknat per använd plats för perioden november till och med april uppgår den kostnad som socialnämnden har ersatt till cirka 545 kronor per använd plats och dygn. Kostnad per person har i genomsnitt uppgått till 6 150 kronor. I praktiken har den dock varierat mellan 545 och 72 500 kronor per person beroende av antalet nätter som varje person har bott.

Crossroads

Crossroads är en dagverksamhet för EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land. Verksamheten drivs som ett ESF³-projekt. Stockholms stadsmission är huvudman för projektet. Socialförvaltningen medfinansierar projektet och ingår i styrgruppen för projektet tillsammans med Arbetsförmedlingen och Frälsningsarmén. Projektet startade i november år 2010; verksamheten öppnade i mars 2011. Projektet ska pågå till och med februari år 2014. Budgeten för år 2013 är 6,8 miljoner kronor. Inför år 2013 beviljade socialnämnden 1,1 miljoner kronor till projektet till och med 2014-02-28.

Verksamheten finns i Stadshagen och är öppen måndag till och med fredag klockan 0800-1200. På eftermiddagen erbjuds kurser i till exempel datorkunskap och språk (svenska och engelska). I lokalen finns tillgång till gratis frukost och lunch samt dusch, tvätt, kläder och datorer.

Under perioden november 2012 till och med april 2013 har verksamheten i genomsnitt haft cirka 120 besök per dag. Antalet unika individer under samma period beräknas till 2 250 personer. Sedan verksamheten öppnade i februari 2011 fram till och med mars 2013 har 4 360 personer besökt verksamheten. Huvuddelen av besökarna använder basbehovsverksamheten (datorer, mat, tvätt, etc.). Andelen av besöken som innebär deltagande i någon i organiserad verksamhet, såsom juridisk rådgivning, kursverksamhet eller handlingsplanssamtal, är begränsat (cirka 10%).

I november 2012 genomförde verksamheten en enkät bland deltagarna. Det var 85 deltagare som besvarade den. Enkäten gjordes till nya besökare och kan därmed inte ses som representativ för hela gruppen. Av de som besvarade enkäten var huvuddelen tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land (58 personer eller 77%). Av de resterande 27 personerna (32%) som var medborgare i annat EU-land kom hälften (14 personer) från Rumänien. Över hälften av deltagarna (46 personer eller 54%) uppger att de är inneboende eller hyr säng hos någon. Det är 19 personer (22%) som uppger att de är hemlösa/sover ute. Detta kan jämföras med situationen i hemlandet. Det är en person som har svarat att den är hemlös i hemlandet. Huvuddelen (82

---

³ Europeiska socialfonden (ESF)

personer eller 96%) uppger att de har eget hus/lägenhet, hyr hus/lägenhet eller är inneboende i hemlandet. Huvuddelen av besökarna uppger att de vill ha hjälp med jobbsökande (87%) och att de vill delta i kurser (74%). Många vill också ta del av basbehov som mat (81%) eller dusch och tvätt (60%).

Övriga dagverksamheter för hemlösa

Socialnämnden ger bidrag till flera dagverksamheter för hemlösa. Fem av dessa är öppna för alla som vänder sig till dem.⁴ Verksamheterna drivs av Convictus, Ny Gemenskap och av Frälsningsarmén. Verksamheterna får ett sammanlagt bidrag om 7,2 miljoner kronor för år 2013.

Dagverksamheterna tillgodoser så kallade basbehov: mat samt tillgång till dusch, tvätt och i flera fall även utdelning av begagnade kläder. Lunch serveras gratis eller mot en mindre avgift (10-20 kronor). Verksamheterna erbjuder också socialt stöd och sysselsättning.

I tabellen nedan redovisas verksamheternas uppskattning i februari 2013 av genomsnittligt antal besökare per dag som är EU-medborgare eller tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land. (Inom parenteser står det totala antalet besökare i genomsnitt per dag.) Cirka en tredjedel av besökarna är EU-medborgare eller tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land. Den vanligaste besökaren ur målgruppen beskrivs som en man i 25-45-årsåldern som kommer från Rumänien eller Polen. Men även tredjelandsmedborgare är vanligt. Verksamheterna har inte haft kontakt med barn annat än vid ett fåtal tillfälle vid en verksamhet.

---

⁴ Situation Stockholm och Stockholms stadsmissions Klaragården och Center får också bidrag från socialnämnden. Dessa verksamheter är dock inte öppna för EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land.

Tabell. Uppskattning av genomsnittligt antal besökare per dag som är EU-medborgare eller tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land (inom parentes totalt antal besökare)

Verksamhet	Veckodagar	Helgdagar
Convictus Bryggan Hjorthagen	36 (42)	36 (42)
Convictus Råd och Stöd Norrholm	*(31)	Stängt
Convictus Bryggan Vantör	43 (130)	Stängt
Ny Gemenskap Västbergagård	20 (60)	25 (70)
Frälsningsarméns Sociala center Hornstull	29 (109)	Stängt

*Endast ett fåtal EU-medborgare, därför inte angett något.

Flera besöker mer än ett ställe per dag eller olika ställen under veckan. En del går till exempel både till Crossroads och till andra dagverksamheter.

Övriga insatser vintern 2012/2013

Informations- och utbildningsinsatser

Förvaltningen har under vintern tagit fram informationsmaterial riktat till målgruppen och till verksamheter som träffar den. Dels har förvaltningen tagit fram informationsmaterial som beskriver de öppna dagverksamheter som finns i Stockholm för hemlösa och nattlogin för EU-medborgare. Dels har förvaltningen tagit fram information om att som EU-medborgare vistas i Stockholm och söka ekonomiskt bistånd. Informationen har översatts till flera språk.

Under senvintern har förvaltningen också förberett en utbildning i uppehållsrätt och rätten till ekonomiskt bistånd. Utbildningen ska genomföras i maj. Den är riktad till chefer inom stadens socialtjänst respektive till arbetsledande personal vid ideellt drivna verksamheter.

Dialog med idéburna organisationer

Projektet Vinternatt är resultatet av en dialog mellan ideella organisationer och förvaltningen under sommaren 2012. Förvaltningen har därefter fört fortsatta samtal med företrädare för Svenska kyrkan och Caritas. Förvaltningen har valt att avvakta med fortsatta samtal för att i första hand samla erfarenheterna av vinterns redan inledda insatser. Förvalt-

ningen har under våren 2013 också samlat ideella samarbetspartners för att diskutera vinterns insatser.

Samverkande myndigheter

Förvaltningen har kontakt med samverkande myndigheter dels i enskilda ärenden, dels på övergripande nivå. Under vintern 2012/2013 har förvaltningen haft ett antal kontakter med berörda myndigheter. Utöver de som nämns i det följande har förvaltningen också haft kontakter med Stockholms läns länsstyrelse, Kommunförbundet Stockholms län (KSL) och Sveriges kommuner och landsting (SKL). Ingen av dessa har dock något samordnande uppdrag för frågan. Även när det gäller övriga aktörers ansvar i förhållande till målgruppen är detta begränsat och främst inriktat på akuta insatser.

Landstingets ansvar utgår från rätten till nödvändig sjukvård⁵ och risken för smittospridning enligt smittskyddslagen⁶. Uppsökarenheten kan vända sig till Erstas fältförlagda team när enheten har behov av att länka enskilda som behöver somatisk vård eller beroendevård.

Polismyndighetens mandat är inriktat på brott och ordningsfrågor i övrigt (våldsamma personer, etc.) utifrån gällande lagstiftning. Det finns inget underlag som indikerar omfattande människohandel bland de som vistas i staden och tigger, spelar och dylikt. Enligt Justitieombudsmannens (JO:s) beslut är tiggeri inte tillräcklig grund för att avvisa EU-medborgare med hänvisning till att det är oärlig försörjning enligt utlänningslagen.

Migrationsverket ansvarar för att registrera uppehållsrätten för EU-medborgare efter det att tremånadersgränsen är passerad. I detta ingår dock inte någon bedömning eller kontroll av uppgifterna, såsom sker vid ansökan om uppehållstillstånd. Däremot ska verket pröva ansökan om uppehållstillstånd från tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land som vill stanna i Sverige mer än tre månader.

---

⁵ Nödvändig vård innebär att personen inte ska behöva avbryta sin vistelse och återvända till sitt hemland av medicinska skäl, vård som inte kan vänta, vård som orsakas av kronisk sjukdom (inklusive provtagningar och medicinska kontroller) och förebyggande mödra- och barnavård samt förlossning. Den behandlade läkaren avgör vad som är nödvändig vård.

⁶ Patienter med en konstaterad eller misstänkt allmänfarlig sjukdom har rätt till kostnadsfri undersökning, vård och behandling, om den behandlande läkaren bedömer att risken för smittspridning minskar.

En EU-medborgare har rätt att skriva in sig på Arbetsförmedlingen och få del av myndighetens service för att söka arbete i Sverige.⁷ EU-medborgare som inte har arbetat på den svenska arbetsmarknaden har dock inte tillgång till Arbetsförmedlingens olika arbetsmarknadsprogram.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Insatserna under vintern 2012/2013 har inneburit att personer som har sökt kontakt med socialtjänsten, och som inte har ordnat annat boende och därmed riskerar att sova ute i kylan, har fått nattlogi. Insatserna har också inneburit en förbättrad kunskap om gruppen. Förvaltningen kan konstatera att gruppen EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med varaktig bosättning i annat EU-land, som besöker dagverksamheter för hemlösa är en vid grupp där antalet varierar över tid och beroende av hur man avgränsar gruppen.

Varje dag besöker cirka 250 EU- med flera utländska medborgare de dagverksamheter för hemlösa som socialförvaltningen samarbetar med. Under hela perioden november till och med april är antalet personer som vistas i Stockholm betydligt fler. Under perioden uppskattas det ha varit över 2000 personer som har varit i kontakt med verksamheter som är helt eller delvis finansierade av socialnämnden. Av dessa är det cirka 700 personer (670 personer via Vinternatt och cirka 50 personer via Socialjouren, med en viss överlappning mellan de två grupperna) som har fått nattlogi finansierad av socialnämnden. Efterfrågan på nattlogi, hemresa, mat, etc. verkar successivt att ha ökat under perioden. Jämfört med ifjol är det också en ökning.

I gruppen finns personer som under perioder har olika korta anställningar och/eller har ordnat sitt boende tillfälligt. Men den omfattar även personer som inte har någon annan försörjning än det som de tigger eller pantar ihop och som sover i husvagnar och liknande. Generellt sett kan sägas att den grupp som Socialjouren och Uppsökarenheten har kontakt med domineras av rumäner (ofta romer) som tigger eller befinner sig i annan utsatt situation medan tredjelands-

---

⁷ Inskrivningen kan ske manuellt på pappersakt alternativt med ett personnummer eller ett så kallat samordningsnummer i systemet. Samordningsnummer är ett tillfälligt personnummer som Skatteverket utfärdar för personer som ska vara i Sverige mindre än ett år.

medborgare successivt blivit vanligare på Crossroads och Vinternatt.

En övervägande majoritet är män i yngre medelåldern. Antalet personer som är i behov av vård (somatisk eller psykiatriskt inkl. missbruksvård) är begränsad; Uppsökarenheten har länkat sex procent till vården. Generellt sett är otillräcklig försörjning det främsta problemet i gruppen.

Under vintern 2012/2013 uppgår månadskostnaden för de insatser som EU-medborgare med flera har tagit del av till 1 miljon kronor. Personalkostnader vid Uppsökarenheten och Socialjouren samt informationsmaterial ingår inte dessa kostnader.

Den ökade kunskapen och erfarenheterna från att bedriva fler insatser parallellt riktat till gruppen lyfter fram flera frågeställningar som är viktiga att beakta inför eventuella förnyade insatser vintern 2013/2014.

En av de viktigaste och mest komplexa frågeställningarna gäller ansvaret. Genom utvidgningen av EU uppstod ett nytt resandemönster i Europa och Stockholm besöks därefter av fler personer som inte har ordnat sitt uppehälle under vistelsen. Detta är dock inte socialnämndens ansvar annat än i den akuta situationen för att hjälpa personen tillbaka till det land där denne omfattas av biståndssystemet, om inte ambassaden kan bistå med det. Det är inte heller ett ansvar för staden genom arbetsmarknadsnämnden vars uppdrag omfattar de som har försörjningsstöd. Frågan bör därför snarare hanteras på nationell och europeisk nivå. Förvaltningen har lyft frågan i olika sammanhang där nationella myndigheter och organ har medverkat. Detta har dock inte haft något konkret resultat då det inte finns någon som har ett övergripande ansvar för frågan och situation ses som en konsekvens av den fria rörligheten och den ekonomiska situationen i Europa.

Verksamheterna Vinternatt och Crossroads är ideellt drivna med ett omfattande bidrag från socialnämnden. Förvaltningen har goda erfarenheter av en nära samverkan under hela projektperioden, som har medfört värdefull kunskapsuppbyggnad hos båda parter. Projekt Vinternatt startades med kort förberedelse och inriktning och arbetsmetoder har mejslats ut under projektets gång.

Det är tydligt att det finns en efterfrågan på den här typen av för den enskilde billigt boende om 10 kronor per natt och att många vill bo längre tid än fem nätter. Stadsmissionens boende i Bällsta för samma målgrupp innebär möjlighet att bo längre tid men dygnskostnaden är högre (70 kronor) och boendet har periodvis haft lediga platser under vintern. Efterfrågan på logi hos Vinternatt har däremot överstigit antalet platser och efterfrågan har ökat fortlöpande.

Det är också tydligt att den här typen av öppen insats har använts som mer än ett kortvarigt, tillfälligt boende. Hälften av boendenätterna har använts av personer som har bott längre tid än 20 nätter. Det har inneburit att den faktiska kostnaden som socialnämnden har ersatt som mest för en enskild person har uppgått till 72 500 kronor.

En annan erfarenhet är att boendet har använts av en vid målgrupp där det troligen finns en del som saknar uppehålls- rätt och uppehållstillstånd i landet och inte hör till den målgrupp som beslutet om insatserna utgick från.

Om motsvarande insats ska genomföras på nytt, behöver därför mål, inriktning och målgrupp för verksamheten ses över och tydliggöras för att den ska motsvara socialnämndens ansvar. Inför vintern 2013/2014 kommer förvaltningen därför att föra en fortsatt dialog med samverkansparterna om möjligheterna till en tydligare definierad och avgränsad insats parallellt med att andra lösningar övervägs.

Projekt Vinternatt inleddes som en extraordinär åtgärd under de kalla vintermånaderna och har inneburit att staden tagit ett vidare ansvar än vad gällande lagstiftning innebär. När nu projektet har avslutats vid utgången av april år 2013 kvarstår socialtjänstens yttersta ansvar för de som vistas i Stockholm. Det innebär att personer som inte själva har ordnat sitt uppehålle i Stockholm, i första hand ska vända sig till sin ambassad eller sitt konsulat. Om de inte där får hjälp inträder socialtjänstens yttersta ansvar och en individuell nödprövning görs.

Förvaltningen vill samtidigt föreslå ett avgränsat bidrag till projektägaren för Vinternatt för att under sommarmånaderna vidareutveckla arbetsmetoderna. Frälsningsarmén har inkommit med en ansökan om bidrag till ett boende under

sommarmånaderna 2013-05-06 – 2013-10-27 ”Akutboende för EU-medborgare”. Budgeten för verksamheten är 775 000 kronor, varav Frälsningsarmén ansöker om 200 000 kronor från socialnämnden. Boendet ska omfatta 16 platser och bedrivs i en av de lokaler som Vinternatt utgick från. Grunden för stödet från socialnämnden är annorlunda under sommartid jämfört med under vintertid då kylan ger skäl till en annan bedömning. Socialnämnden bör inte heller med sin bidragsgivning subventionera boenden som kan uppfattas som snarlika vandrarhemsverksamhet. Förvaltningen bedömer dock att det kan vara intressant att under en avgränsad period följa resultatet av att verksamheten arbetar med en mindre målgrupp för att dessa framöver ska kunna ordna sin vistelse själv.

Under första halvåret 2013 har Convictus haft sin dagverksamhet Bryggan Hjorthagen öppen även på helgerna med ett extra bidrag om 520 000 för perioden 2013-01-01-2013-06-30 i tillägg till det ordinarie bidraget om 1,5 miljoner kronor. Verksamheten besöks i huvudsak av utländska medborgare. Convictus avser att fortsätta med helgverksamheten även under andra halvåret 2013 och har ansökt om 490 000 kronor för detta.

Förvaltningen föreslår ett tilläggsbidrag för Convictus Bryggan Hjorthagen för helgöppen verksamhet även för perioden 2013-07-01-2013-12-31 om 490 000 kronor. Förvaltningen föreslår också att socialnämnden beslutar att bevilja Frälsningsarmén 200 000 kronor för perioden 2013-05-06 – 2013-10-27 för ”Akutboende för EU-medborgare”. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner denna redovisning i övrigt och lägger ärendet till handlingarna.

Bilagor

- 1 Ansökan från Frälsningsarmén till projekt Akutboende för EU-medborgare
- 2 Ansökan från Convictus till Bryggan Hjorthagen helgöppen verksamhet